

Konj. pf. akt.: pf. kmen + příslušná koncovka (*erim, eris, erit, erimus, eritis, erint*)

- až na 1. sg. jsou koncovky shodné s ind. fut. II. ak.

konj. perf.

ind. fut. II.

deleverim at' jsem pochválil

delevero až pochválím

deleveris at' jsi pochválil

deleveris až pochválíš

Konj. pf. pas.: ptc. pf. pas. + konj. přéz. od slovesa *esse*

deletus sim at' jsem byl zničen

deletus sis at' jsi byl zničen

- v hlavních větách konjunktiv perfekta vyjadřuje:

a/ přání splnitelné v minulosti *utinam (ne) deleveris!* at'/kéž jsi (ne)zničil!

b/ zákaz 2. os., zejména dokonavý *ne deleveris!* neznič!

c/ možnost dokonavou *(non) deleveris* snad bys (ne)zničil

- překládá se tedy

a/ částicí at'/kéž ve spojení s indikativem minulého času dokonavých sloves,

b/ imperativem, zejména dokonavým,

c/ kondicionálem přítomným ve spojení s jistotně modální částicí *snad*.

Konj. plpf. akt.: pf. kmen + koncovky (*issem, isses, isset, issemus, issetis, issent*)

- lze říci, že se jednoduše k inf. pf. připojí osobní koncovka

konj. plpf. *delev-isse-m* byl bych zničil

Konj. plpf. pas.: ptc. pf. pas. + konj. ipf. od slovesa *esse*

deletus essem byl bych býval zničen

- ve větách hlavních konjunktiv plusquamperfekta vyjadřuje:

a/ přání nesplnitelné v minulosti *utinam (ne) delevisses!* kéž bych (ne)byl (z)ničil

b/ neskutečnost v minulosti *(non) delevisses* (ne)byl bych (z)ničil

- překládá se kondicionálem minulým, v případě přání doprovázeným částicí *kéž (utinam)*

Tedy: Perfektní systém lat. slovesa je přesnou obdobou prezentního systému:

Ind. pf., plpf. a fut. II. vyjadřují v poměru k ind. přéz., ipf. a fut. I. **předčasnost**.

Konj. pf. a plpf. mají často stejné fce jako konj. přéz. a ipf., jenže v **minulosti**.

(viz příklady ve skriptech s. 112)

POUŽITÍ KONJ. PF. A PLPF.:

A) ve větách hlavních

1) věty přací: přání splnitelné X nesplnitelné

přítomnost: konj. přéz. X konj. ipf. („at' chválím X kéž bych chválil“)

minulost: konj. pf. X konj. plpf. („at' jsem chválil X kéž bych byl chválil“)

2) věty žádací: vyjádření příkazu a zákazu pomocí konj. přéz. (lekce 9) a konj. pf. (význam téměř stejný, konj. přéz. je častější, konj. pf. vyjadřuje snad jen větší důraz na zákaz; pro kladný příkaz se konj. pf. užívá jen výjimečně)

3) věty hlavní nevyjadřující skutečnost: rozdíl potencialita (možnost) X irealita (neskutečnost)

potentialita: v přítomnosti či budoucnosti se klade místo čes. slovesa nedokonavého konj. prez., místo čes. slovesa dokonavého konj. pf.

irealita: pokud hovoříme o přítomnosti, klademe **konj. ipf.**, pokud o minulosti, klademe **konj. plpf.**

Tedy: U potenciality se řídíme videm, u ireality časem (na vidu zde nezáleží).

B) ve větách vedlejších

1) **věty účelové:** po hl. čase konj. prez., po vedl. čase konj. ipf. (spojky *ut* a *ne*)

Oro, ut venias. „Prosím, abys přišel.“

Orabam, venires. „Prosil jsem, abys přišel.“

- bývají uvozeny spojkou *ut/ne*
- konjunktiv ve vedlejší větě se řídí indikativem věty hlavní: je-li ve VH indikativ futura nebo přítomnosti, je ve VV konjunktiv přítomnosti; je-li ve VH indikativ imperfekta nebo perfekta, je ve VV konjunktiv imperfekta.

2) **věty podmínkové:** nedok. přítom. potencialita – konj. prez. (*Si tecum loquar, omnia tibi narrem.*)

dok. přítomná potencialita – konj. pf. (*Si te viderim, omnia tibi dixerim.*)

jakákoli přítomná irealita – konj. ipf. (*Si pecuniam haberem, illum librum emerem.*)

jakákoli minulá irealita – konj. plpf. (*Si pecuniam habuissem, illum librum emissem.*)

- bývají uvozeny spojkou *si*, v záporu *nisi*;
- mohou být:
 - a/ reálné: ve VH i VV je indikativ příslušných časů: VH indikativ futura, přítomnosti, imperfekta, perfekta; ve VV indikativy stejných časů, pokud jsou děje současné; pokud děj věty vedlejší předchází ději věty hlavní, objevují se ve vedlejších větách indikativy futura II., plusquamperfekta, eventuálně perfekta;

b/ potenciální: ve VH i ve VV je konjunktiv podle vidu českého slovesa: konjunktiv přítomnosti, pokud se jedná o potencialitu nedokonavou, konjunktiv perfekta, pokud se jedná o potencialitu dokonavou; poznáme je podle jistotně-modálního příslovce *snad, asi*;

c/ ireálné: ve VH i ve VV je konjunktiv podle času: pro irealitu přítomnou (odpovídá jí v češtině kondicionál přítomný prostý) užíváme konjunktiv imperfekta, pro irealitu minulou (v češtině jí odpovídá kondicionál minulý) užíváme konjunktiv plusquamperfekta.

3) **věty časové:** *cum historicum* (jinde se konj. nepoužívá)

při současnosti konj. ipf., při předčasnosti konj. plpf.

Cum venirent, multi eum salutabant. „Když přicházel, mnozí jej zdravili.“

Cum venisset, multi eum salutaverunt/salutabant. „Když přišel, mnozí jej pozdravili/zdravili.“

- bývá uvozena spojkou *cum*, v záporu *cum non*;
- ve větě hlavní je indikativ minulého času: imperfektum nebo plusquamperfektum; ve větě vedlejší vyjadřuje konjunktiv imperfekta děj současný s dějem věty vedlejší, konjunktiv plusquamperfekta děj předčasný před dějem věty vedlejší;
- oba konjunktivy překládáme indikativem minulých sloves: konjunktiv imperfekta indikativem minulých sloves nedokonavých, konjunktiv plusquamperfekta indikativem minulých sloves dokonavých.

4) **nepřímé otázky** (budeme o nich mluvit později)